

**A 2016/2017. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló**

TÖRTÉNELEM

Javítási-értékelési útmutató

Közös feladatok

I. (Elemenként 0,5-0,5, összesen 4 pont.)

A: Hannibál	(Publius Cornelius) Scipio (Africanus) (Fabius is elfogadható)
B: Spartacus	Crassus/Pompeius
C: Kleopátra/Antonius	Octavius/Agrippa
D: Caesar	Pompeius

II. (Elemenként 0,5-0,5, összesen 4 pont.)

A: A poitiers-i csata	6
B: Jeruzsálem elfoglalása	2
C: Átkelés a Gibraltáron (Tarik)	3
D: Konstantinápoly ostroma	4

III. (Összesen 6 pont.)

- 1, Hanza/ Hanzavárosok (1 pont)
- 2, Balti- és Északi-tenger (0,5 -0,5 pont, összesen 1 pont)
- 3, A levantei alapvetően luxuskereskedelem volt, míg a Hanza többnyire tömegcikkeket szállított. *(Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.)* (1 pont)
- 4, Ilyenek voltak: gabona, hal, fa, méz, posztó, prémek (elemenként 0,5 pont, max. 1 pont)
- 5, A (gabona, sózott hal és posztó a) tömegek élelmezését és ruházkodását szolgálta/ nem luxusigényeket elégített ki / A Hanza áruk városiakok széleskörű igényeit szolgálták míg Levante a gazdag, előkelő rétegeket (azok (keleti) luxusigényeit)/ Északi haszonárak (városi élelmezés, ruházkodás, építkezési alapanyagok) tömegkereskedelme jellemzi. *(Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.)* (1 pont)
- 6, A Hanza jellegzetes, nagy rakterű hajója (a kogge); az emelőszerkezet; a bálák és a hordók. (elemenként 0,5 pont, max. 1 pont)

IV. (Összesen 6 pont.)

- 1, IV. (Szép) Fülöp (0,5 pont)
- 2, IV. Fülöp elfogatta a pápát, majd (annak halála után) francia pápát választottak, aki Avignonba tette át székhelyét/ a Pápaság avignoni fogsága *(Más, hasonló tartalmú, helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)
- 3, Az ortodoxokat (bizánciakat)/görögkeletieket. (0,5 pont)
- 4, Az ortodox egyház saját egyházfő – pátriárka – alatt áll/ nem tartoznak a pápa alá. (1 pont)
- 5, A hívők lelkének védelmére/a hit védelmére. *(Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható.)*

6, A világi hatalom alárendelt az egyházi (spirituális) hatalomnak. (1 pont)

7, Mert a római egyházat ő alapította/ A pápa Szent Péter utóda. (1 pont)

V. (Összesen 4 pont.)

1/a, IV. Béla (0,5 pont)

1/b, A kunok kivonultak az országból *vagy* a tatárjárás után visszahívta, letelepítette a kunokat, fiához is kun hercegnőt adott. (1 pont)

2/a, Szent László (0,5 pont)

2/b, besenyők (0,5 pont)

3/a, IV. (Kun) László (0,5 pont)

3/b, Nem született törvényes örököse, ezzel lényegében kihalt az Árpád-ház *vagy* örökösödési problémák jelentkeztek (III. András). (1 pont)

VI. (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

A: kamara haszna/kapuadó, B: tized/dézsma, C: kilenced, D: „rendkívüli hadiadó”, E: urbura/bányabér, F: „füstpénz”/tributum fisci regalis

VII. (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Hiba	Javítás
kenyérmezei	rigómezei
banderiális könnyűlovasság	telekkatonaság
gyepűrendszer	(első) végvárrendszer/ végvári vonal
taboritákkal	kelyhesekkel

VIII. (Elemenként 0,5 pont, összesen 5 pont.)

1, Emberáldozatról 2, A termékenység (jó termés) biztosítása.

3, azték

4, A spanyolok (Cortés) elpusztították a birodalmat

5, a, ló,

b, acél fegyverek, páncélzat c, tüzfegyverek

6, inka

7, Pizarro

8, Uralkodójuk elvesztése (fogságba esése) megzavarta őket, megtörte ellenállásukat.

IX. (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) 1. vámok 2. monopóliumok bevezetése

b) A Felvidékről bányászokat telepített Erdélybe. *(Más, hasonló tartalmú, helyes válasz is elfogadható.)*

c) Az, hogy jövedelmei zömét a rendektől függetlenül szedhette be. *(Más, hasonló tartalmú, helyes válasz is elfogadható.)*

d) 1. hadsereg 2. udvartartás

Feladatok a rendes érettségi vizsga évét közvetlenül megelőző évfolyam tanulói részére

X. (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont. *0,5 pont akkor adható, ha az uralkodó neve helyes, de a dinasztiát és/vagy a sorszámot helytelenül írta.*)

A) Oszmán I. (esetleg II.) Szulejmán

B) Hohenzollern II. Frigyes

C) Romanov I. Péter

D) Romanov II. Katalin

E) a nyugati szokások bevezetése / nyugat-európai minták átvétele (*Más, hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*)

F) a liberum veto gyakorlata / belső anarchia / rendi anarchia / a királyi hatalom meggyengülése / későn adták ki a reformalkotmányt (*Más, hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*)

XI. (Összesen 6 pont.)

A) VII. Henrik, Mária, I. Erzsébet, (Stuart) Mária (*Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.*)

B) a) independensek (*1 pont*)

b) vasbordájúak / vasbordájú szentek (*1 pont*)

c) protektorátus (*1 pont*)

d) (Stuart-) restauráció (*1 pont*)

XII. (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

a) XIV. Lajos

b) II. Rákóczi György

c) Mert szövetségesének tekinti a spanyol örökösödési háborúban / mert katonai és pénzügyi segítséget nyújt a Rákóczi-szabadságharcnak / mert érdekében áll, hogy a Német-római Császárság kétfrontos harcot folytasson. (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*)

d) A harmincéves háborúban.

e) (Habsburg) I. Lipót vagy I. József

XIII. (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

a) barokk

b) Itáliából (Rómából)

c) 1) XVI. szd. vége/XVII. század. 2) XVII./ XVIII. század (*Mindkét század elfogadható.*)
(Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

d) monumentális méretek vagy mozgalmasság vagy domború és homorú falfelületek vagy kerüli az egyenes felületeket vagy sok színt alkalmaz vagy felhasználja a fény és árnyék kontrasztját vagy meghökkenítő lehet az alakok tartása (*Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*) (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)

XIV. (Összesen 4 pont.)

a) az örökös tartományokból külföldre magas vámmal: Ny, alacsony vámmal: I, külföldről az örökös tartományokba magas vámmal: I, alacsony vámmal: Ny, Magyarországról alacsony vámmal: Ny, Magyarországra alacsony vámmal: I. (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

b) megmaradt az ország mezőgazdasági jellege / birodalmi piacot biztosított az agrártermékeknek/ nem fejlődött jelentősen az ipar / csak bizonyos iparágak

fejlődtek(pl. bányászat) / nem fejlődött a feldolgozóipar / csak kevés manufaktúra jött létre (1 pont) (Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.)

XV. (Összesen 6 pont.)

- a) Mária Terézia (0,5 pont)
- b) anyanyelven (0,5 pont)
- c) latin (0,5 pont)
- d) Nagyszombat, 1635 (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)
- e) Theresianum (0,5 pont)
- f) A feltételeinek a hiánya pl. elegendő iskola/ gyerekek részvétele a mezőgazdasági munkákban (Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.) (1 pont.)
- g) az államhoz hűséges és/vagy hasznos állampolgárok nevelése / egységes (a népiskolától az egyetemig felépülő) iskolarendszer kialakítása / állami tantervek / állami ellenőrzés (1 pont) (Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.)
- h) (a korszakban) modernnek számító tantárgyak előtérbe kerülése (pl. történelem, földrajz) / gyakorlati ismeretek oktatása / minél több gyermek járhasson iskolába (1 pont) (Más hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható. Azonos válaszra nem adható pont a g) és a h) alpontoknál.)

Feladatok a rendes érettségi vizsgát tevő évfolyam tanulói részére

X. (Elemenként 0,5, összesen 4 pont.)

	A források megnevezése	Keletkezés ideje
a)	Februári Pátens	1861
b)	Deák beszéde (az országgyűlés berekesztésekor)	1861
c)	Októberi Diploma	1860
d)	Deák húsvéti cikke	1865

XI. (Elemenként 0,5, összesen 3 pont.)

- a) Mexikó
- b) 1870
- c) 1859
- d) 1853-1856
- e) Madagaszkár
- f) Indokina/Vietnam

XII. (Elemenként 0,5, összesen 4 pont.)

- a) Havasalföld
- b) Moldva
- c) 1859/1861/1862
- d) Besszarábia
- e) (Alexandru Ioan) Cuza/ Cuza Sándor
- f) krími háború
- g) (1877/78-as) orosz-török háború
- h) Hármasszövetség/Németország- Osztrák-Magyar Monarchia- Olaszország szövetségéhez

XIII. (Összesen 4 pont.)

- a) 1) Anglia: 1750-től (+ - 20 év) / vagy ennek megfelelő tartalom (0,5 pont)
2) Magyarország: 1870-től (+- 20 év) / vagy ennek megfelelő tartalom (0,5 pont)
- b) halálozás csökkenése (1 pont)
- c) élelemtermelés növekedése, higiénia fejlődése, orvostudomány fejlődése *(bármelyik két válasz esetén 0,5- 0,5 pont, összesen 1 pont.)*
- d) 1) városok (0,5 pont)
2) gyarmatok/ Amerika/ USA (0,5 pont)

XIV. (Összesen 4 pont.)

- a) 1848-ig (0,5 pont)
- b) 1875–1890 (0,5 pont)
- c) Míg 1848 előtt származási alapon, addig a kiegyezést követően vagyoni alapon történtek a megyei választások. *(Más hasonló tartalmú, helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)
- d) A tisztviselőket választották/ nem függött a központi kormányzattól/ Más hasonló tartalmú válasz is elfogadható. (1 pont)
- e) Nőtt a kormány által kinevezett tisztviselők / főispán szerepe *(Más hasonló tartalmú, helyes válasz is elfogadható)* (1 pont)

XV. (Elemenként 0,5, összesen 5 pont.)

- a) Ausztria
- b) Bulgária
- c) Magyarország
- d) Németország
- e) Törökország
- f) Wilson, Clemenceau, Lloyd George, Orlando (közülük bármelyik három megnevezése esetén elemenként 0,5 pont, max. 1,5 pont)
- g) Általános hadkötelezettség tiltása, modern fegyvernemek (repülő, páncélos, nehéztüzérség) tiltása, fegyvergyártási tilalom, hadsereg létszámának korlátozása (*Egyéb helyes válaszok is elfogadhatóak.*) (elemenként 0,5 pont, max. 1 pont)

XVI. (Összesen 6 pont)

- a)
 - A) Balközép (1 pont)
 - B) Országos Polgári Radikális Párt (1 pont)
 - C) Magyarországi Szociáldemokrata Párt/MSZDP (1 pont)
 - D) Országos 48-as Függetlenségi és Gazdapárt (1 pont)
 - E) Nemzeti Munkapárt (1 pont)
- b)
 - Tisza Kálmán (0,5 pont)
 - Tisza István (0,5 pont)

Szakirodalmi kérdések megoldásai

I téma: A magyarországi reformáció kibontakozása és hatásai a hazai művelődésre a XVI. században

XVII. IGAZ-HAMIS (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) hamis
- b) igaz
- c) igaz
- d) hamis
- e) igaz

XVIII. TÖRTÉNELMI SZEMÉLYISÉGEK (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) (Dévai) Bíró Mátyás
- b) Egri Lukács
- c) (Kálmáncsehi) Sánta Márton
- d) (Szegedi) Kis István
- e) Dávid Ferenc

XIX. FELEKEZETEK (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

katolikus	evangélikus	református	antitrinitárius / unitárius
e, h	b, g	c, f	a, d

XX. FOGALMAK (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) szakramentárius: (a később reformátusnak nevezett teológia a katolikustól és a lutheránustól eltérően) azt vallotta, hogy az úrvacsora vételekor a bor és az ostya csak jelkép / Krisztus szimbóluma (nem Krisztus valóságos teste és vére) / „a szentség megüresítője” / az úrvacsorakor Krisztus testi létének tagadása
- b) recepta religio: bevett vallás / törvényesen elismert felekezet
- c) litánia: (a görög „könyörgés” szóból) az előimádkozó és a nép párbeszédese imaformája / Istenhez vagy a szentekhez intézett könyörgéssorozat
- d) konvent: egybegyűlt testület / a szerzetesek testülete egy kolostoron belül
- e) patrónus: kegyúr / akinek a birtokán a kolostor vagy a templom épült / aki a kolostort vagy a templomot építtette
(*Más, hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*)

XXI. ZSINATOK (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) Medgyes
- b) Debrecen
- c) Torda

XXII. SZERZŐK – MŰVEK (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) (Somogi) Melius (Juhász) Péter / Méliusz Juhász Péter

- b) (Johannes) Honterus / Honterus János
- c) Pázmány Péter
- d) (Caspar) Helter / Heltai Gáspár

XXIII. FELELETVÁLASZTÁS (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) lutheri
- b) Kronstadt
- c) magyarul
- d) Gömör

II. téma: A kormányzat kísérletei a jobbágység megoldására az 1767. évi úrbérrendezéstől az 1853. évi úrbéri pátensig

XVII. IGAZ-HAMIS (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) hamis
- b) igaz
- c) igaz
- d) hamis
- e) igaz

XVIII. RENDELETEK (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

az örökös (földhöz kötött) jobbágység megszüntetése / a szabad költözködés kiterjesztése minden parasztra / a mesterség tanulásának és/vagy folytatásának szabadsága / az iskolalátogatás szabadsága / a birtokosok és az egyház a kilencedet és a tizedet az aratástól számított 24 órán belül szedje be / tiltotta a paraszttal való durva bánásmódot (megkötözésüket, botbüntetést) / tiltotta a pénzbüntetés szedését a paraszttól / korlátozta a földesúri előjogokat (korcsmáltatás, malomhasználat, elővásárlási jog a jobbágység piacra szánt termékeire) / engedélyezte, hogy a paraszt saját borát egész évben árusíthassa / a megyei ügyészek a jobbágypanaszokat is kötelesek voltak képviselni / az országos kormányzások és bíróságok mellé jobbágységvédelmet állított / a paraszt szabadon házasodhat / rendelkezhet javaival / tilos a jobbágyságot földjéről elűzni / tilos az urbáriumon felül tőle szolgáltatást követelni / tilos házi szolgálatra behívni (beleegyezése nélkül)

(Bármely négy, egymástól különböző, helyes elem elfogadható.)

XIX. FOGALMAK (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) úrbéri tabella: (a név szerint felsorolt) egyes jobbágységterületek ingatlanbirtoklásának/ telki állományának kiterjedését feltüntető táblázat. (Az urbáriumot – nyomtatvány az egyes jobbágységterületekről, a falusi közösséget megillető földbirtokokról és jogosítványokról, az őket terhelő kötelezettségekről – egészítette ki. 1767-ben állapították meg, és az 1770-es években rögzítették konkrétan az egyes községekben a telki állományt.)
- b) legelő tagosítása: (a legelő elkülönítése, a községi és a földesúri legelő szétválasztása után) kinek-kinek kiharcolták illetőségét a közös legelőből. (Ezt a földesúr vagy a jobbágység többsége kérhette szabad megegyezés vagy úrbéri per útján az 1832-1836-os országgyűlésen hozott törvény értelmében.)
- c) faizás: (tűzi- és épület-) fa gyűjtésének joga. (A telki haszonvételek közé tartozott az 1832-1836-os országgyűlésen hozott törvény értelmében.)
- d) a jobbágység „perlekedési tehetsége”: a jobbágység saját személyében is lehetett felperes (szerzett vagyonáról szabadon végrendelkezhetett az 1832-1836-os országgyűlésen hozott törvény értelmében).

(Más, hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.)

XX. SZÖVEGKIEGÉSZÍTÉS (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) három
- b) dézsma/tized/adó
- c) hosszú-
- d) robot

XXI. JOBBÁGYTELEK (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- 1) beltelek (belső telek)
 - 2) szántó
 - 3) rét
 - 4) (közös) legelő / közlegelő
- (Bármelyik három elfogadható.)*

XXII. IDÉZETEK (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) Mária Terézia
- b) József nádor / József főherceg
- c) Kölcsey Ferenc
- d) Deák Ferenc
- e) II. József

XXIII. FELELETVÁLASZTÁS (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) a magyar
- b) 1 forint
- c) 17-szer
- d) szeptember 29.
- e) közel $\frac{3}{4}$

III. téma: Kényszerű népességmozgások lakóhelyemen és környékén Magyarország szovjet megszállásának első szakaszában (1944/45-1953)

XVII. IGAZ-HAMIS (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) hamis
- b) igaz
- c) hamis
- d) hamis
- e) igaz

XVIII. FELELŐSÖK (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) Gerő Ernő
- b) Farkas Mihály

- c) Révai József
- d) Péter Gábor
- e) Házi Árpád

XIX. RÖVIDÍTÉSEK (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) Szovjetunióban Volt Politikai Rabok és Kényszermunkások Szervezete
- b) Halál a kémekre / Szmerty spionam / Honvédelmi Népbiztosság Kémelhárítási Főcsoportfőnöksége
- c) Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodája

XX. FOGALMAK (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) priusz: büntetett előélet
- b) „anyások”: azok az 1945-ben Csehszlovákia (Felvidék) területén élő magyarok, akik 1938. november 2. (az első bécsi döntés) után telepedtek le az akkori Magyarországhoz csatolt területen / a trianoni Magyarország területéről áttelepült magyarok, akik 1945-ben Csehszlovákiához kerültek (néhány hét alatt kitoloncolták őket 1945 májusában, júniusában)
- c) K-örsök: különleges rendőrörsök (az ÁVH felügyelete alatt ők őrizték a hortobágyi, kitelepített családokat)
- d) X-esek: a nevük előtt használt jelről nevezték így az „osztályidegeneket”. (Az ilyen származású fiatalokat eleinte még a középiskolából is, később a felsőoktatásba kerülésből zárták ki.)
(*Más, hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.*)

XXI. IDÉZETEK (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) Szolzsenyicin
- b) (Gustáv) Husák
- c) Kovács Imre

XXII. HORTOBÁGYIAK (Összesen 5 pont.)

- a) Nagykunság, Hajdúság (*Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.*)

- b) az internálás egyéneket sújtó intézkedés / a kitelepítés családokat érintett (1 pont) (Más, hasonló értelmű, helyes válasz is elfogadható.)
- c) Szibériába (1 pont)
- d) 1) a preventív megtorlás / megfélemlítés / pánikban tartás
2) a társadalom szerkezeti átalakítása / stratégiai szempontból kényes pontok, térségek kiürítése, népességük ritkítása
3) gazdálkodáshoz értő emberekkel benépesíteni a kiürülő (elmaradott, alkalmas munkaerőben szegény) alföldi pusztákat / a kulák tapasztalat (munkaerkölcs, kreativitás) kell az állami gazdaságokba
4) kisajátítható ingatlanok (föld, lakóház, gazdasági épület) és ingóságok (igásjószág, gép)
(Bármely két helyes válasz elfogadható.) (Elemenként 1 pont, összesen 2 pont.)

XXIII. FELELETVÁLASZTÁS (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) Rózsás János
- b) mintegy 600.000
- c) Szeged
- d) 1953-ban
- e) 97.610-en